

Наталія ГРАНО, к.т.н

«ПІДГОТОВКА ЗАКЛАДУ ОСВІТИ ДО ПРОВАДЖЕННЯ ІНКЛЮЗИВНОГО НАВЧАННЯ»

Універсальний дизайн в суспільстві та освіті

Універсальний дизайн (UNIVERSAL DESIGN) — це основа для розробки чи проектування навколишнього середовища, громадських будинків і споруд, транспортних засобів загального користування, речей, технологій, будь-яких інформаційних видань чи подачі інформації та комунікацій у такий спосіб, щоб ними могли користуватися найширші верстви населення, незважаючи на наявні в них чи можливі функціональні обмеження.

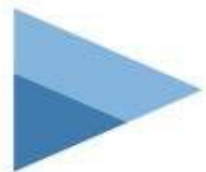
Відповідно «Порядку організації інклюзивного навчання у закладах вищої освіти» організація освітнього процесу здобувачів освіти з особливими освітніми потребами в закладах освіти передбачає:

- ✓ створення інклюзивного освітнього середовища;
- ✓ застосування принципів універсального дизайну в освітньому процесі;
- ✓ приведення території закладу освіти, будівель, споруд та приміщень у відповідність з вимогами державних будівельних норм, стандартів та правил. У разі, коли наявні будівлі, споруди та приміщення закладів освіти неможливо повністю пристосувати для потреб осіб з інвалідністю, здійснюється їх розумне пристосування з урахуванням універсального дизайну

Принципи універсального дизайну в суспільстві й у сфері освіти в контексті архітектурної доступності та розумного пристосування

Назва принципу	Характеристика	Застосування принципу в соціумі	Застосування принципу у сфері освіти
Рівність і доступність використання	Гарантує рівність і доступність середовища для кожного шляхом надання однакових засобів для всіх користувачів з метою уникнення уособлення окремих груп населення	- Відсутність сходів до будівлі; - вхід із розсувними дверима в супермаркетах, аеропортах тощо; - інформація в доступних форматах; - поручні різних рівнів у транспорті, у громадських приміщеннях; - розташування банкоматів на висоті, доступній для кожної людини; - навчальні матеріали, що враховують можливості різних осіб з інвалідністю; - титрування або переклад на жестову мову тощо	- Архітектурно доступне та безпечне освітнє середовище; - навчальні матеріали підготовлені таким чином, що можуть бути використані учнями та вихованцями з різними ООП; - веб-сайти закладів освіти розроблені так, що інформація на них доступна для осіб з порушеннями зору та слуху тощо
Гнучкість використання	Має забезпечити наявність широкого переліку індивідуальних налаштувань і відповідати різним потребам, уподобанням і можливостям користувачів	- Автобус із підйомниками або висувним пристроєм для заїзду; - обладнання офісних робочих місць (стілці, столи, що регулюються за висотою), шкільних парт; - різні варіанти входу – сходи, ескалатор, ліфт; - ручка важільного типу на дверях; - можливість придбати речі як у точці продажу, так і через Інтернет	- Освітній процес відповідає широкому спектру індивідуальних можливостей учнів; - забезпечує гнучку методику навчання, викладання та представлення матеріалу; - доступні та гнучкі освітні програми
Простота і зручність у використанні	Дизайну має бути притаманна простота й інтуїтивно зрозуміле використання продукту та послуги. Як використовувати продукт, має бути зрозуміло будь-якій особі незалежно від особистого досвіду, освіти, розвитку мовлення, віку, рівня концентрації уваги	- Різні види піктограм; - проста і зрозуміла інструкція щодо користування приладом; - чіткі й інтуїтивно зрозумілі кнопки управління на виробництві, в готелях, у побутових товарах тощо; - оптимальна та зручна розкладка продуктів і товарів у супермаркетах; - цінники, що окрім назви та ціни (великими літерами) місять і зображення товару	- Навчальні матеріали прості та чіткі у використанні незалежно від навичок і досвіду учнів, вихованців; - лабораторне обладнання та обладнання в майстернях із чіткими й інтуїтивно зрозумілими кнопками управління

Забезпечення доступності будівель закладів освіти

«Доступність розглядає кожну людину,
незалежно від її можливостей - рівноцінною»

Вимоги щодо доступності визначаються
ДБН В.2.2-40:2018

«Інклюзивність будівель і споруд»,
які є обов'язковими для закладів освіти.

Критерій доступності повинен містити вимоги:

- до можливості безперешкодного і зручного руху маломобільних груп прилеглою територією або навчальним закладом;
- до безбар'єрного входу у приміщення;
- до дверних і відкритих прорізів;
- до безперешкодного руху комунікаційними шляхами, приміщеннями як у будинку, так і на прилеглий до закладу освіти території;
- до можливості своєчасно скористатися зонами відпочинку та обслуговування;
- щодо підходів до різного обладнання і меблів;
- до доступності санвузлів.

Під безпекою слід розуміти:

- можливість безперешкодного перебування у приміщенні закладу, відвідування об'єктів (класів, майстерень, спортивних залів тощо) без ризику бути травмованим або заподіяти шкоду своєму майну, споруді чи обладнанню;
- можливість уникати надмірної втомлюваності через властивості архітектурного середовища.

Проект зі створення архітектурно доступної будівлі включає

1. Розподіл обов'язків та відповідальності
2. Початкове дослідження
3. Проведення консультацій
4. Створення команди
5. Забезпечення достатнього фінансування
6. Впровадження

Починаючи працювати над питаннями архітектурної доступності закладу освіти потрібно:

- сприймати це - бути обізнаним щодо питань інвалідності, інклюзивного навчання, існуючих норм ДБНів, основних принципи доступності та універсального дизайну.
- розуміти - що означає архітектурна доступність і для чого це потрібно, а головне - як використовувати принципи доступності та універсального дизайну.
- використовувати це - щоб кожна людина була в змозі дістатись до навчального приміщення (класу) і взаємодіяти з оточенням.

Методика проведення аудитів доступності

АНКЕТА ВИЗНАЧЕННЯ АРХІТЕКТУРНОЇ ДОСТУПНОСТІ НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ

ВИСНОВОК:

Будівля і прилегла територія об'єкта є (підкреслити):

ДОСТУПНИМИ ЧАСТКОВО ДОСТУПНИМИ НЕДОСТУПНИМИ

ВИМОГИ / ПРОПОЗИЦІЇ:

Прилегла територія (прилеглий квартал довкола об'єкта):

Зона паркування транспорту:

Входи до будівлі закладу освіти (входи/виходи, двері, сходи і пандуси):

Доступність до приміщень всередині будівлі (коридори ліфти, підйомні пристрої):

Туалети і душові кабінки:

Візуальна інформація (піктограми):

1 БЕЗПРОБЛЕМНЕ ПЕРЕСУВАННЯ ПРИЛЕГЛОЮ ТЕРИТОРІЄЮ

№п/п	Показники	Так	Ні	Примітка
1.1	Ширина пішохідних шляхів із зустрічним рухом не менше 1,8 м			
1.2	Поверхня тротуару рівна та неслизька			
1.3	Відсутність сходів/бордюрів на тротуарах			
1.4	У тротуарі немає вибоїн, щілин, швів розміром більш ніж 15 мм			
1.5	Максимальна висота бордюрів (150 мм)			
1.6	Наявність пандуса для виїзду з автостоянки на пішохідну доріжку			

Зауваження та доповнення:

2 ЗОНА ПАРКУВАННЯ АВТОМОБІЛІВ

№п/п	Показники	Так	Ні	Примітка
2.1	Наявність стоянки недалеко від головного входу закладу			
2.2	Виділені місця стоянки шириною 3,5 м			
2.3	Ширина місця стоянки достатня для проїзду візка			
2.4	Виїзд зі стоянки на пішохідну доріжку обладнаний похилою площиною (пандусом)			
2.5	Наявні знаки-піктограми «Стоянка для інвалідів»			

Зауваження та доповнення:

Приклади реалізації архітектурної доступності

Підйомники для людей з інвалідністю:

а-вертикальний підйомник

б-похилий підйомник

в-поворотний підйомник

г- приставний ліфт-підйомник

Тактильні та маркувальні елементи входної групи

Приклад оформлення вхідної групи з розміщенням місця парковки для осіб з інвалідністю

Кнопка виклику персоналу

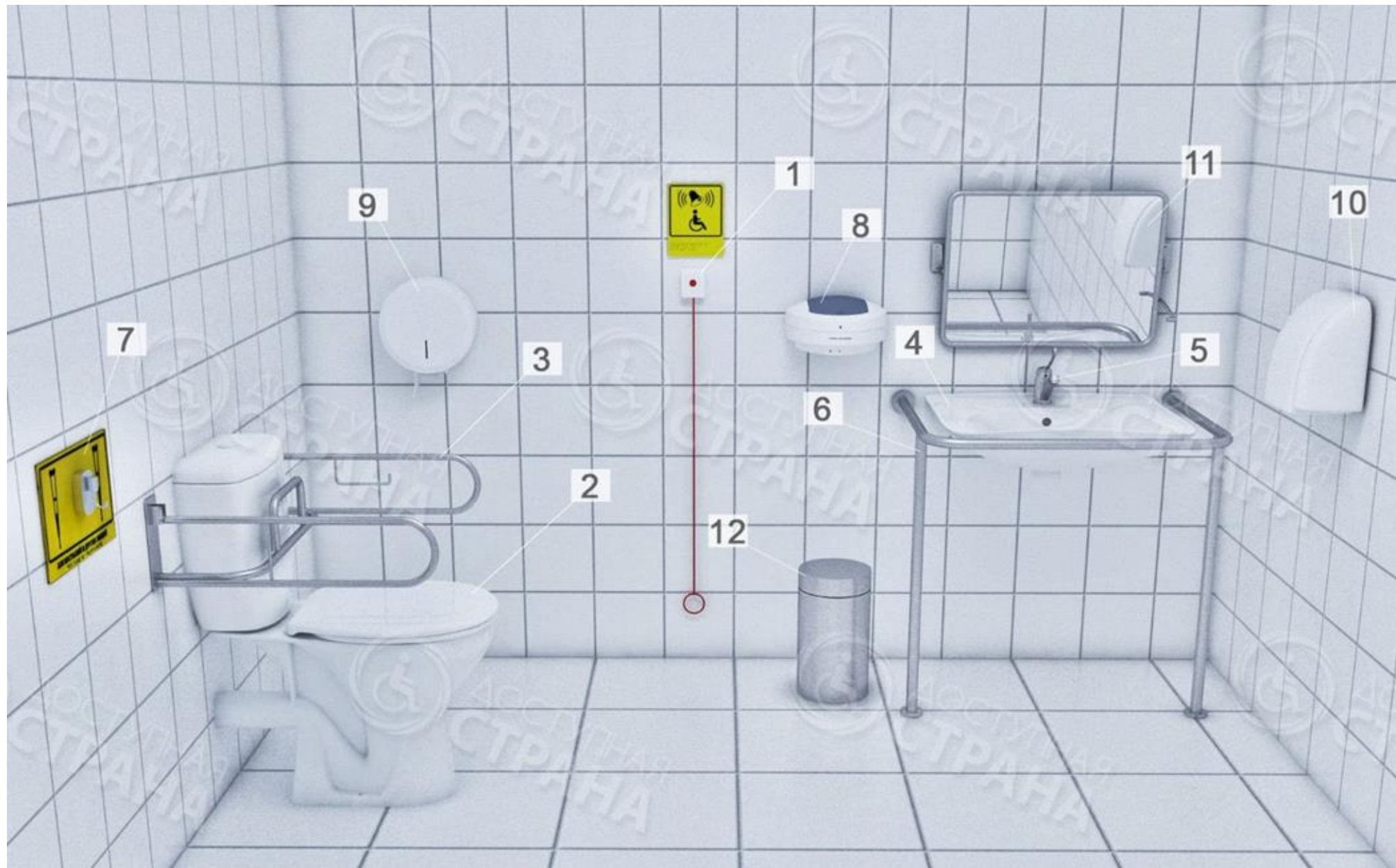
Інформаційні позначення

Позначення, які інформують про призначення кімнати або її номера (у тому числі міжнародні символи) повинні розташовуватися на рівні між 1,40 м і 1,60 м та дублюватися шрифтом Брайля для інформування людей з порушенням зору.

Варіант планування адаптованого санвузла

Спеціальні тактильні індикатори

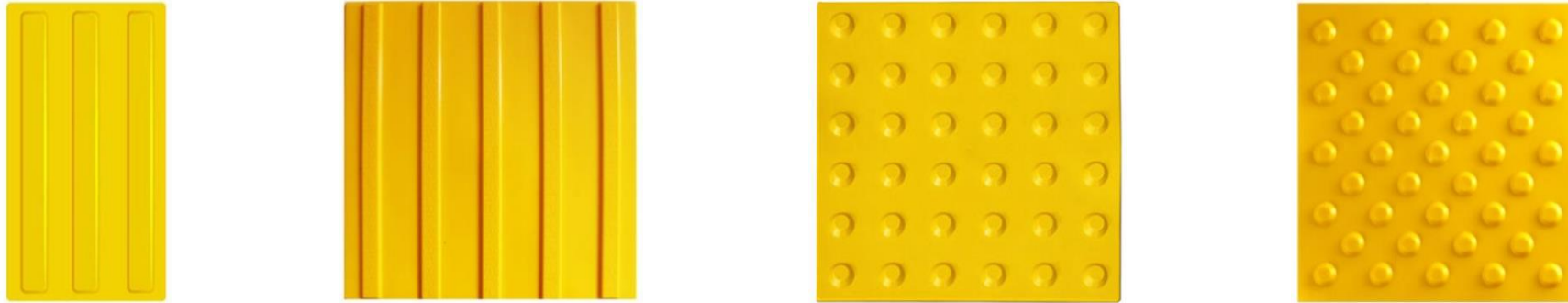
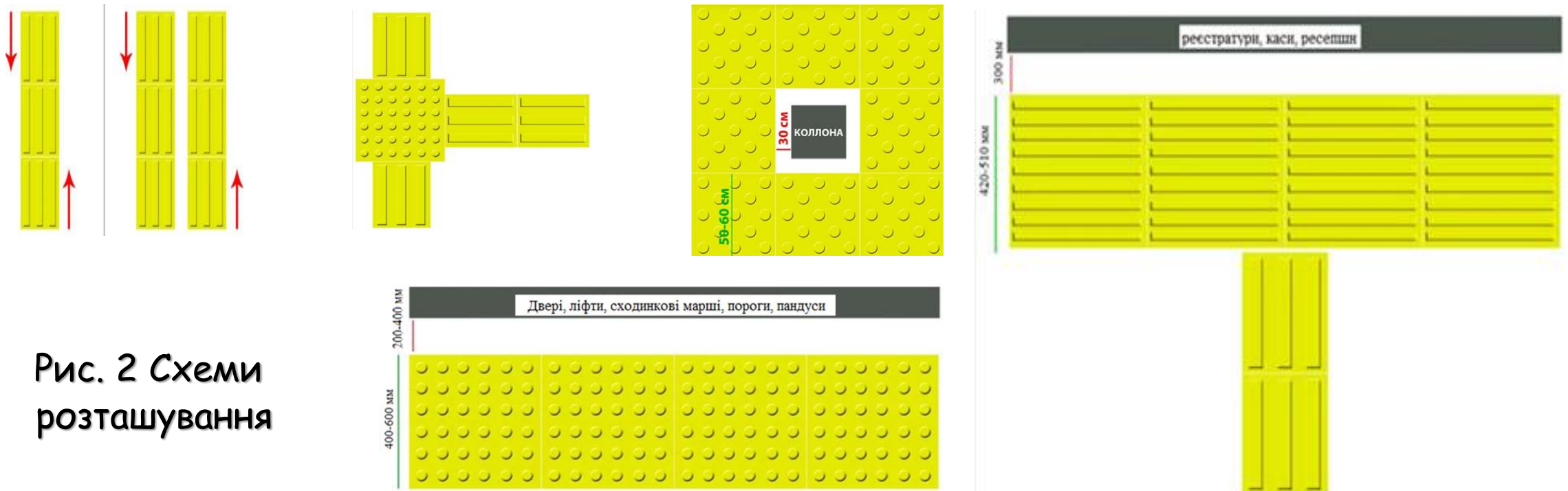

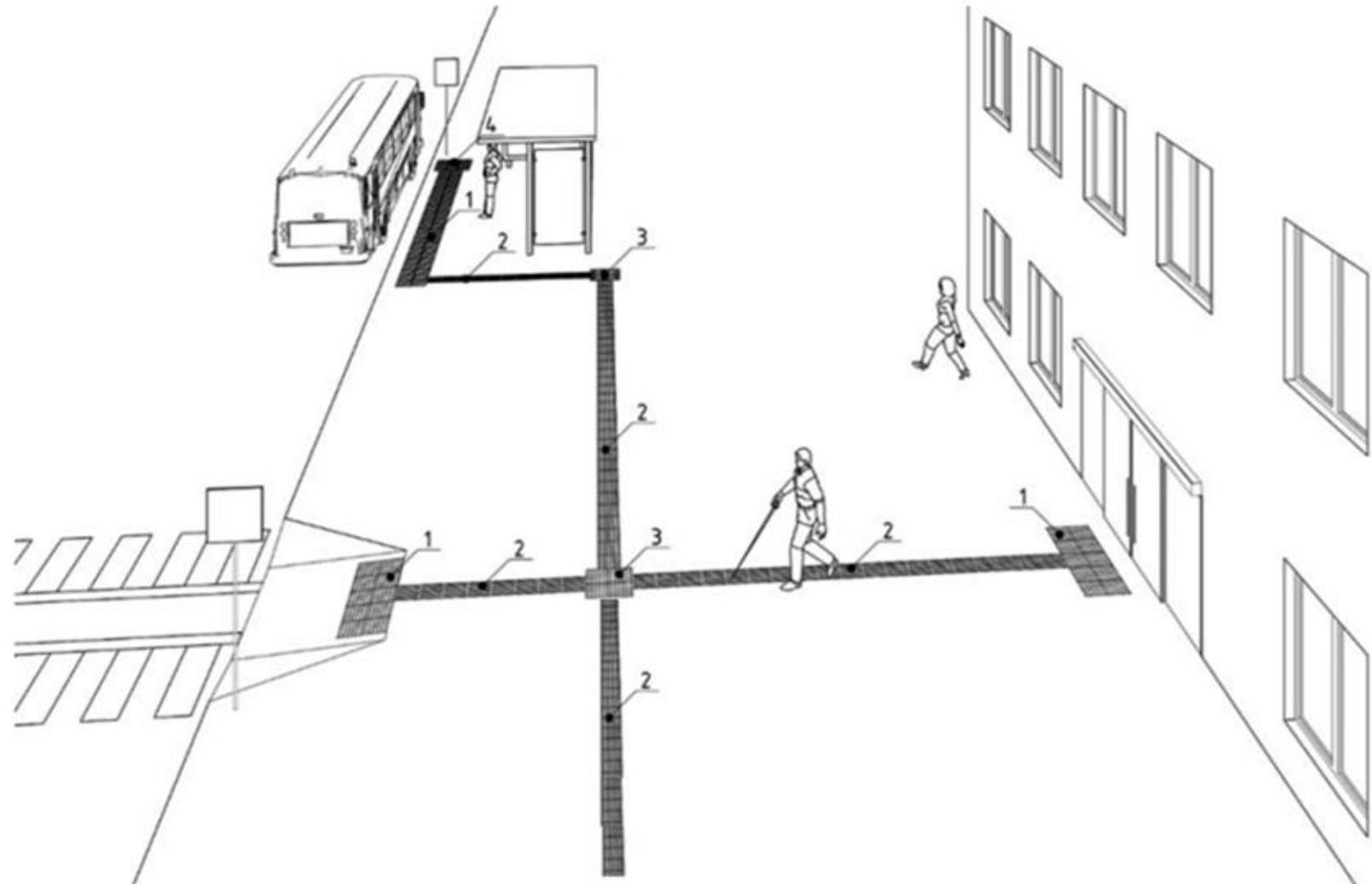
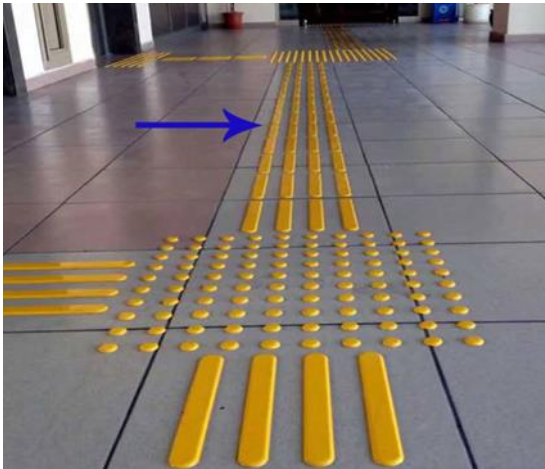
Рис. 1 Вид тактильної плитки

Приклад улаштування маршруту руху за допомогою тактильної смуги

ДБН В.2.2-40:2018

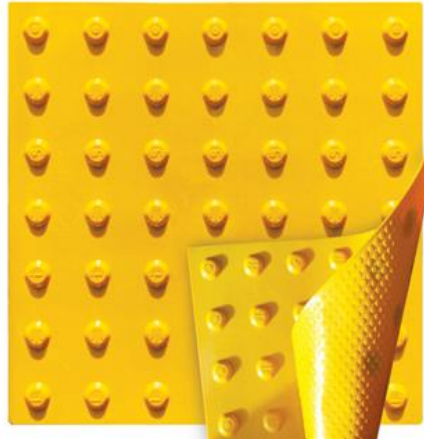
Тактильні індикатори-конус і смуга

Види тактильної плитки за матеріалом виготовлення

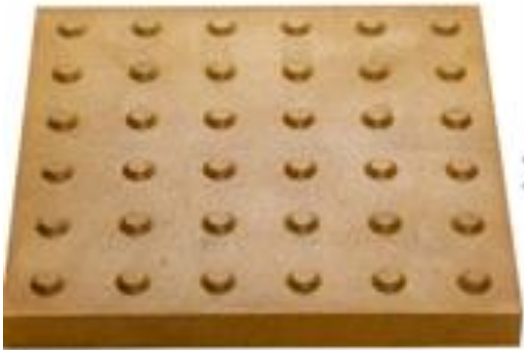
плитка з бетону

плитка з ТПВХ і поліуретану

плитка з керамограніту

полімерно-піщана плитка

гранітна плитка

металева плитка

Класифікація пандусів

Стационарний зовнішній пандус

Відкидний стаціонарний пандус

Портативний телескопічний

Пандус в автомобілі

Рол-пандус

ДЯКУЮ ЗА УВАГУ!

